

Analógia és hálózatmodell

Absztrakt

Fehér Krisztina

Az analógia a nyelvtudományban a nyelvi mechanizmusok magyarázata kapcsán jelen van ugyan, de korlátozottan. Tudjuk, hogy ezt az elvet a klasszikus chomskyánus nyelvészet módszertani „tiltólistára” helyezte, és más irányzatoknál is többnyire csak a szabályos változások mellett, a rendhagyónak tartott esetekre vonatkoztatva tűnik fel.

Mindazonáltal ezekben a pusztán szabályokra vagy a szabály–analógia kettősre építő nyelvészeti elképzelésekben a nyelvi változások mozgatórugói valójában feltáratlanok maradnak: a szokásos elemzési keretben annak a kérdése, hogy miért és hogyan lesz egy szabályból kivétel, vagy éppen fordítva, nem válaszolható meg.

Előadásomban egy olyan hálózatmodellt kívánok felvázolni, amely a nyelvi változások leírásából nemhogy nem mellőzi az analógiát, de valamennyi nyelvi folyamat háttérébe ezt a mechanizmust helyezi. Az abszolutizált szabályok és taxonomikus kivételek helyett az itt javasolt relatív, analógiás rendszerben a nyelvi változások mögött mértékkel rendelkező (azaz: erősebb-gyengébb) minták állnak — immár illeszkedve a nyelvi változások általános logisztikus függvényéhez, az ún. S-görbéhez is.